

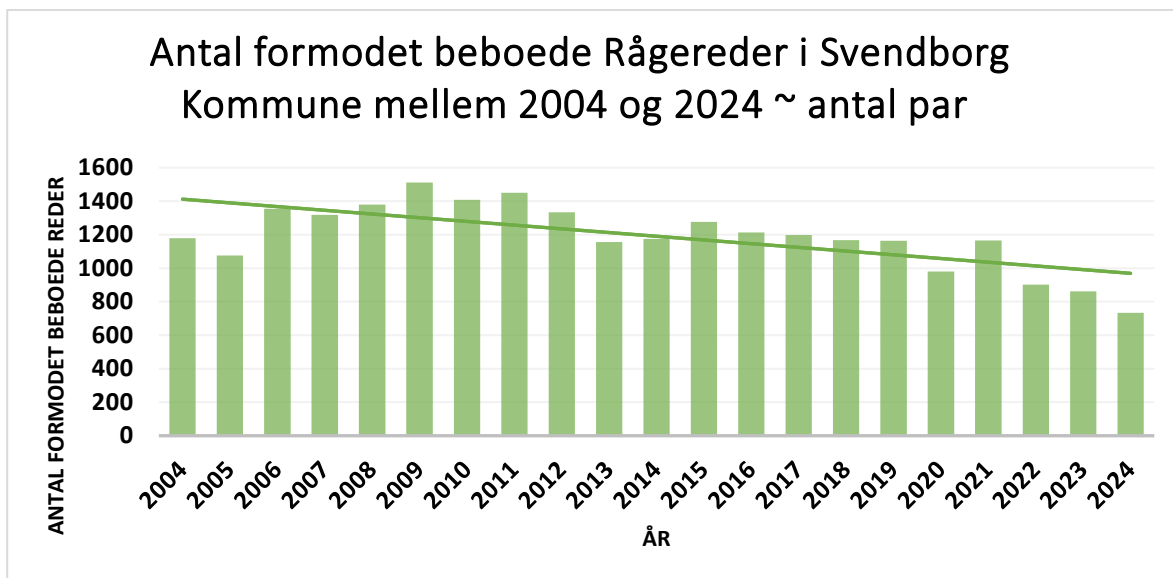
Rågerne i Svendborg, halvering over 15 år. Opdatering 2024

Systematiske optællinger i Svendborgs Rågekolonier fra 2004 viser, at bestanden er halveret siden 2009, hvor den toppede med 1512 par. I 2024 er der 734 par. Da antallet af kolonier er uændret 20, er antallet af reder i kolonierne faldet. Her ses et gennemsnitligt fald på 37 % og flere store kolonier står nu tomme. Trods nedgangen i bestanden er afskydningstallet ikke fulgt med ned. Det er ikke bæredygtig regulering.

Jeg har nu fulgt de svendborgensiske Rågekolonier gennem mere end 20 år. Det var dengang Svendborg Kommune dækkede 173 km². Senere blev Gudme og Egebjerg kommuner ved kommunalreformen i 2007 opslugt i storkommunen Svendborg, som i dag dækker et areal på 415 km². For sammenligningens skyld har jeg har fortsat optællingen indenfor de gamle kommunegrænser. Måske også lidt af mageligheds grunde, da jeg foretager mine optællingsture på cykel, så at dække 173 km² er såmænd nok. Alligevel tager det lang tid, for mens der var 20 kolonier i 2004, så sker der hele tiden en udvikling: Mange kolonier er enten flyttet, blevet opgivet eller er nyetablerede, så selvom der i 2024 reelt er beboet det samme antal, har der i alle de mellemliggende år været Rågebeboelse på ikke færre end 60 lokaliteter. De må alle besøges, da opgivne kolonier kan gendannes og genopstå efter en periode. På den måde farer jeg kommunen rundt på cykel fra slutningen af marts og en måneds tid frem. I år påbegyndte jeg mine optællinger i kolonierne allerede den 17. marts. Da var Rågerne meget aktive i kolonierne, og for første gang blev jeg færdig på min rundtur i kommunen allerede før april, dog blev enkelte kolonier eftertjekket i april. Den tidlige aktivitet kan være et tegn på, at yngleperioden er fremrykket. Måske begynder Rågerne nu tidligere på grund af klimaændringer.



Her er en Råge godt i gang med at hævde territorium i nærheden af reden. Bøgeknopperne er endnu ikke bristet. Foto: Erik Thomsen.



Figur 1. Diagram over det samlede antal formodet beboede reder i kolonierne i perioden 2004-2024. Bestanden toppede i 2009. Siden da har der stort set kun været tale om nedgang.



Beboet koloni i Braten Skov på Tåsinge. Der er fuld aktivitet i kolonien 5. april 2024. Kun 6 kolonier har været beboet alle årene. Braten-kolonien er ikke en af dem, men den er i 2024 den største med 166 reder. Foto: Niels Andersen.

Mine optællinger foregår ved, at jeg går rundt i skoven og noterer træart og redeantal ned: B 3, Eg 2, Ah 1 i notesbogen betyder fx tre reder i en bøg og to reder i en eg og en rede i en ahorn. På den måde kan det

lade sig gøre at holde rede på antallet, så dobbeltregistreringer minimeres. Optæller, metode og periode er således ens år efter år, hvilket giver muligheder for sammenligning. Samlet bringer det til veje de lange tidsserier, der er så vigtige, når udviklingen skal følges, ikke bare som en samlet sum, men også i de enkelte kolonier. Det er altid spændende ved skrivebordet efterfølgende at få klarhed for, hvad man fornemmede i felten. Mine mere end 20 års optællinger fra 24.996 reder har lært mig at skelne, hvornår en rede er beboet, derfor benytter jeg formuleringen optalt antal formodet beboede reder som værende synonym med antal par. Der er jo kun sjældent indkik til redernes indhold, det foregår normalt i måske 20 m højde.

Redetræer

Jeg har lige fra starten noteret ned, hvilke redetræer Rågerne benytter i de enkelte kolonier. Gennem årene er de mange Rågereders placering majsommeligt blevet noteret ned. Det kan ikke undre, at bøgetræet er det hyppigst benyttede træ. I det omfang Rågens kolonier har befundet sig i de sydfynske (og kystnære) skove, hvor andelen af bøg er størst. Over årene er der sket en bemærkelsesværdig ændring. For efterhånden som mange af de større kolonier er forladt (Tankefuldskoven, Christiansminde, Hallindskov og Smørmoseskov), er bøgens andel som foretrukket redetræ vigende fra knap 75 % til nu ca. 50 %. En udvikling, der er sket gradvis og som nedenfor kan følges fra 2016 til nu i 2024.

Tabel over Rågernes redetræer fra 2016 til 2024. Selvom bøgen stadig er det foretrukne træ til redeplaceringen, ses dens andel at være vigende. Andelen af ask har været faldende i perioden. Mange asketræer er fældet i perioden som følge af asketoptørre. Ahorn har vist stigende betydning som redetræ og er nu det næst vigtigste redetræ i Svendborg gamle kommune. Der har i alt været benyttet 12 forskellige slags træer, heraf er kun to nåletræer.

	2016	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%	2024	%
Bøg	888	73	849	73	660	67	785	67	501	56	451	52	372	51
Ask	164	14	90	8	65	7	57	5	70	8	47	6	43	6
Ahorn	67	6	117	10	127	13	109	9,4	241	27	248	29	187	26
Eg	44	4	49	4	74	8	132	11	44	5	57	7	25	3
Rødel	27	2	26	2	33	3	56	5	27	3	41	5	85	12
Birk	13	1	17	>1	10	1	15	1	7	<1	10	1	8	1
Lind	8	1	5	<1	5	<1	6	<1	8	<1	5	<1	4	<1
Lærk	5	<1	5	<1	7	1	5	<1	4	<1	2	<1	4	<1
Rødgran	2	<1												
Kastanje			6	<1										
Kirsebær					2	<1								
Poppel													5	<1
Pil													1	<1
I alt	1213	100	1164	100	980	100	1165	100	902	100	861	100	734	100

Jeg noterer også hvert år det største antal af reder i enkelttræer. I næste lille tabel vises det maksimale antal reder, jeg har noteret de seneste tre år et enkelttræ. Her løber bøgen normalt også af med sejren. I år er poppel og pil nye som værtstræer for Rågen.

Træart	Bøg	Eg	Lærk	Birk	Ask	Lind	Ahorn	Rødel	Poppel
Største antal i enkelttræ 2022	13	7	2	3	10	8	14	3	
Største antal i enkelttræ 2023	17	7	2	3	10	5	8	3	
Største antal i enkelttræ 2024	15	5	3	2	7	4	8	5	2



Mange af Rågekolonierne er placeret i kystnære skove. Her er kolonien i Braten Skov i bøg (og ask) vest for Svendborgsundbroen. På den østsiden vokser kolonien nu ud af bøgeskoven og ind i en tilstødende ahornbevoksning. Kolonien kan ses både fra broen og fra færgen til Ærø. Foto: Erik Thomsen.

Få store, flere små kolonier

Det er selvfølgelig ikke helt i overensstemmelse med sandheden at kalde det en koloni, hvis der blot er tale om en enkelt rede. Og mange kolonier er ganske små. Ofte udvikler de sig, hvis der er potentiale til det. Det er dog en klar tendens, at få store kolonier i skovebevoksninger bliver afløst af flere små kolonier i trægrupper. Det er det forhold, der gør sig gældende når antallet af reder er blevet halveret over de seneste 15 år, samtidig med at antallet af kolonier har holdt sig



Kolonien i Rubjergskoven, en af de konstante og tilbageværende store kolonier i en kystnær bøgeskov mellem Svendborg og Skårupøre: Foto: Niels Andersen

konstant. Det var samtidig også budskabet i [den ene af DOF's to nyhedsartikler](#) om Råger fra 30. maj i år. Den havde overskriften: *Rågen yngler i flere kolonier med færre par*. Heri beskrives, at bekæmpelse og regulering tilsyneladende får ynglefuglene til at sprede sig mere i landskabet og grundlægge flere kolonier med færre par, ofte i byer. Det er præcis det billede, jeg har oplevet i Svendborg over årene og som er beskrevet i mine talrige årsopdateringer.

Regulering = beskydning

Rågen er siden kulminationen i 2009 stort set uden undtagelse gået tilbage i mit undersøgelsesområde, der som nævnt svarer til den gamle Svendborg Kommune. Alligevel bliver der hvert år fra 1. maj til 15. juni drevet jagt på den. Som eneste art jages den i sin yngletid. Jagten er lagt i hænderne på Jægerråd Svendborg og foretages på de unger, der kravler ud af reden og sætter sig i redeomgivelserne. Jagten er



Døde Råger brugt som skræmmefugle på Sydlangeland ved nylig tilsået majsmark. Foto: Niels Andersen.

begrundet enten af landbrugsmæssig karakter, hvor Rågen får skyld for at forårsage markskader. Eller fordi Rågen generer folk, der påstår sig ramt på helbredet af dens vedholdende stemme.

Afhængig af hvilke indberetninger man vælger, så bliver der over hele landet skudt ca. 75.000 Rågeunger.

Et tal der trods alt er faldende i takt

med de store koloniers forsvinden. I Svendborg Kommune skydes mange Rågeunger i kolonierne. Her viser reguleringstillene imidlertid ikke en faldende tendens i takt med den ellers negative bestandsudvikling.

Jeg har siden 2014 (med undtagelse af 2017) af kommunen fået indsigt i reguleringstillene. Der ses ingen generel nedadgående tendens i afskydningstillene.

År	Kolonier	Reder	Reguleret i alt/Svbg	Pr rede	Deltagere
2014	21	798	778/605	1,0	28
2015	11+	874	1113/511	1,3	-
2016	20	691	934/631	1,4	44
2017	Ingen oversigt				
2018	21	1162	1309/896	1,1	37
2019	22	690	788/506*	1,1	35
2020	17	654	672/381	1,0	35
2021	15	662	983/572	1,5	38
2022	10	652	1173/629	1,8	40
2023	11	877	1635/558	1,9	44
2024	12	838	1620/570	1,9	43

Rågeregulering i Svendborg 2014-2024. Tallene omhandler de berørte kolonier, som Svendborg Jægerråd har indberettet fra i deres årlige regulering. Alle sorte tal er bruttotal, dog er med orange isoleret netttotal i gamle Svendborg Kommune = tal fra kolonier, jeg dækker. Forskellen mellem de to tal begrundes af regulering udenfor mit undersøgelsesområde, fx i Gudbjerglund og på Siø. Indberetningen sker efter 15. juni til Svendborg Kommune.

Der meldtes fra Jægerråd Svendborg fx om reguleringen i 2016, "at den var forløbet fint, dog med en afskydningsprocent, der var til den lave side. Afskydningen pr. rede skulle gerne op på 2,0 fugle eller mere for at holde antallet af Råger på nuværende niveau". Et andet sted nævnes som fodnote til indberetningen fra Jægerrådet (i 2021) til kommunen, at "Også i år forsvandt Rågerne fra nogle af kolonierne inde i reguleringsperioden. Efter en normal opstart i rugetiden forsvandt fuglene helt eller delvis. Vi kender ikke grunden. Men det er jo i grunden det vi er ude på". Så beskydningen i kolonierne virker tilsyneladende.

Rågerne har ikke normalt haft den store bevågenhed. Snarere anser vi den som en art, der er en selvfølgelig del af både bynatur og i det åbne land. Forfølgelsen af Rågerne er uetisk med beskydning af ungerne netop som de forlader reden, men samtidig synes det også som om, at bekæmpelsen, der er dispenseret af Naturstyrelsen, snarere er et gummistempel, der fornyes pr automatik fremfor, at begrundelsen er ægte. Det kunne [den anden af DOF's to nyhedsartikler](#) fra den 30. maj også tyde på. Titlen var: "*Naturstyrelsen er for rundhåndet med at give tilladelse til at regulere råger*". Jeg har tidligere argumenteret for, at regulering evt. kun skulle sættes i værk, såfremt der virkelig var begrundede klager.



Et opløftende billede fra Sandalsparken. Her kan man sagtens nyde udelivet sammen med Rågerens lydtapet. Man har skabt en udendørs hyggeklub i foråret i samhørighed med Rågerens tilstedeværelse. Alligevel finder her regulering af Rågeungerne sted senere på sæsonen. Jf. næste side. Foto: Niels Andersen, 26. marts 2024.

Jeg bryder mig ikke om, at man beskyder en bestand i nedgang. Det kan ikke betegnes som bæredygtigt. Selvom bestandsnedgangen på landsbasis er usikker, da den sløres af, at der sker en spredning af stadig mindre kolonier, så er Rågen i Svendborg i tilbagegang. Mine omhyggelige optællinger gennem mere end 20 år viser som nævnt en halvering over de seneste 15 år. Mine svendborgensiske Rågetal udgør en del af datamaterialet for en videnskabelig artikel i Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift som formentlig kommer til september under overskriften: *Rågen er i stigende grad en byfugl, selv om de fleste stadig yngler i det åbne land.*

Heldigvis oplever jeg på mine optællingsture i det spæde forår også mange dejlige forårstegn, den første Gransanger, anemone- og lærkesporefloret og citronsommerfuglens flugt. Alt akkompagneret til Rågens livsbekræftende lydtapet.

På næste side vises Rågekolonierne i Svendborg 2004-2024, optalt som antal formodet beboede reder ~ par. Kolonier, hvor Jægerråd Svendborg regulerer Rågerne er markeret med farve.

	Lokalitet	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Pavevænge, Lehnskov	12	5	8	8	3	20	5	7	8	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Svendborg Storcenter Nybolig	2	7	5	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Aldersro, Vandværksvej	11	14	11	9	11	12	37	19	14	8	29	41	42	20	0	27	52	34	5	0	0
4	Christiansmindeskoven	57	49	97	77	79	54	63	76	89	63	44	69	44	49	40	42	0	0	0	0	0
5	Hallindskov	131	97	112	121	148	162	136	143	94	87	74	70	55	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Rubjerg Skov vest	158	131	165	157	153	203	186	147	156	114	71	122	100	104	113	120	109	93	142	116	67
7	Rubjerg Skov øst	27	22	31	33	25	35	40	44	57	57	40	79	85	112	58	65	68	93	76	71	55
8	Tyveskoven	32	32	42	42	30	17	4	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Tankefuld	174	188	204	203	207	229	210	219	184	186	206	224	242	202	245	210	191	220	0	0	0
10	Politistationen, Tvedvej	76	62	71	57	43	48	33	45	31	34	43	36	26	19	30	22	11	10	0	0	0
11	Holbølsminde og Christianshøj	41	47	54	55	47	62	74	82	61	42	50	47	40	47	59	43	35	42	56	55	33
12	Rottefældeskoven, Tvedvej øst	54	54	74	71	89	84	87	49	31	32	25	29	26	24	31	11	0	0	0	0	0
13	Rottefældeskoven, Tvedvej vest	20	28	47	62	79	69	53	47	29	26	37	25	11	9	8	4	0	0	0	0	0
14	Store Byhave	69	60	69	56	47	73	94	104	74	88	108	149	159	144	89	90	90	138	116	119	120
15	Skovsbo	30	29	39	50	33	43	63	103	106	74	41	54	42	18	0	0	0	0	0	0	0
16	Smørmosekov, Thurø	62	91	106	121	135	118	113	123	109	100	61	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Åbyskov/Vængemose syd	108	40	110	94	92	140	110	100	52	67	35	57	83	6	12	30	40	36	38	60	33
18	Åbyskov/Vængemose nord	28	34	30	22	20	13	8	11	60	14	7	6	5	7	9	25	32	40	45	61	62
19	Kohave ved Troense	52	62	38	35	37	28	12	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Horseskov	35	20	21	19	19	23	15	14	5	15	11	8	13	12	7	7	22	18	6	0	0
	I alt	1179	1072	1334	1285	1293	1433	1343	1338	1165	1010	882	1013	973	773	701	696	650	724	475	482	370
21	Byparken		1	0	1	5	8	10	14	10	14	3	0	5	3	5	4	5	6	12	10	9
22	Tipsgården, Hellegårdsvej		2	0	4	3	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	1
23	Østerskov, Thurø			16	13	6	4	0	2	4	9	111	92	80	102	127	118	105	107	111	78	0
24	St. Byhavevej v/Kobberbækken			5	8	11	42	48	44	60	47	85	66	18	26	82	72	18	21	15	2	4
25	Broerne, Skovsbovej				2	22	0	0	0	0	0	0	4	2	1	2	0	0	0	0	0	0
26	Fruerskovvej ved nr. 33				5	9	8	3	4	6	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27	Åbyskov, Dalmosevej nr. 6 og 8					16	0	0	3	28	3	17	3	0	37	41	27	31	44	22	12	34
28	Neergårdsmindeskoven, Thurø					15	14	0	0	3	3	10	24	8	4	3	0	0	0	0	0	0
29	Voldgade, P-plads						1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	Ryttervej /Wandallsvej						1	0	1	0	0	6	2	1	0	0	1	0	0	0	3	8
31	Gyldenbjergsvej ved Vestre Sk						1	2	3	5	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	Egensevej ved nr. 3							1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	Svendborg Idrætscenter								6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	Midtermosen, Thurø								17	9	18	13	8	14	6	6	8	9	15	11	27	62
35	Nyborgvej ved Ørkild								15	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
36	Caroline Amalie, Plejecenter								4	17	10	24	17	17	17	20	21	41	61	58	49	42
37	Strandvej/Skt. Jørgens Park									5	6	9	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
38	Rantzausminde, Efterskolevej									1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
39	Skovsbo, syd for Skovsbovej									11	8	0	2	5	3	0	0	0	0	0	0	0
40	Tved, Hellet ved nr. 99										20	12	9	2	0	0	0	0	0	0	0	0
41	Tved, Bjørnøvej ved nr.68											2	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0
42	Frederiksgade, ved jernbanen											1	3	3	2	2	0	0	0	0	0	0
43	Braten Skov v. broen												11	45	138	87	110	66	116	148	155	166
44	Skovsbovej ved nr. 61												1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
45	Odensevej ved nr. 34												1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
46	Tved Præstegårdshave												3	3	0	0	0	0	0	2	5	0
47	Thomasminde													7	10	13	3	0	0	0	0	0
48	Rantzausminde Børnehave													7	0	0	0	0	0	0	0	0
49	Høje Bøge													6	0	0	0	0	0	0	0	0
50	Dronningholmsvej													3	6	22	24	24	16	0	0	4
51	Rantzausmindevej ved nr. 148													1	3	2	0	0	0	0	0	0
52	Christinedalskoven													-	63	48	47	27	0	0	0	0
53	Sofielundskoven														3	5	9	0	0	0	0	0
54	300 m nord for Skovsbo Strand														1	0	0	0	0	0	0	0
55	Mølleskov, Lehnskov															+	11	4	55	0	0	0
56	Egense Stationsvej ved nr.1																6	0	0	0	0	0
57	Viebæltet																6	0	0	0	0	0
58	Sandalsparken																-	-	-	12	18	11
59	Thurø Boldklub																			26	19	15
60	Fredens Kirkegård																					7
	I alt	1179	1075	1355	1318	1380	1512	1408	1451	1333	1157	1176	1273	1202	1199	1167	1164	980	1165	902	861	734
	Redegennemsnit pr koloni	59,0	48,9	61,5	50,7	51,1	56,0	56,3	50,0	41,7	39,9	39,2	38,6	33,4	37,5	38,9	41,4	49,0	61,3	47,5	45,3	36,7